

1. Planiranje tema u vezi sa kulturom zemlje porekla

(upor. i pogl. 11 B.4 i 11 B.5)

Silviya Ivanova Popova: Planiranje polugodišta za srednji nivo (4–6. razred); tema bugarski jezik, istorija i praznici i običaji

Silviya [Silvija] Ivanova Popova je poreklom iz Bugarske. Ona 13 godina živi u Cirihi, a 9 godina radi kao nastavnica bugarskog u dopunskoj školi.

Gramatika	Poznavanje prirode i društva (nem. Mensch und Umwelt – čovek i njegovo okruženje)	Praznici i običaji
glagoli: različiti oblici za prošlo vreme	istorija: Tračani, Sloveni i Prabugari	Prvi mart: „baba Marta“ koja nam donosi maternicu. Sami pravimo maternicu. (Pletemo na različite načine narukvicu od crvenog i belog konca i vezujemo je oko zgloba ruke. To je simbol zdravlja, ljubavi i novog početka.) – Upoznavanje s legendama o maternici.
glagoli: oblici futura	Kan Asparuh – osnivač Bugarske (681.)	Dan žena, 8. mart.
prilozi	Širenje i učvršćivanje nove bugarske države (kan Omurtag, Tervel, Presijan, Krum)	Cveti (Cvetnica) – imendan svih ljudi koji nose imena cveća.
glavna i sporedna rečenica, pisanje zareza	hrišćanstvo kao samostalna religija: priznanje – knez Boris I – 866.	Uskrs – uskrснуće – poseban pozdrav.
upravni i neupravni govor, interpunkcija	Bugarska kao velika sila. Car Simeon I (893–927) – Bugarska sa izlazom na tri mora – procvat kulture i znanja	6. maj – dan pastira i svetog Đorđa
neupravni govor	Dan Vojske i hrabrosti u Bugarskoj	24. maj – Dan slovenskog pisma i kulture; narodna igranka
pisanje sastava: pravila i struktura	bugarska azbuka iz 855. – Ćirilo i Metodije i njihovi učenici (Kliment, Gorast itd.)	14. jun: desetogodišnjica udruženja „Rodna reč“
pisanje sastava sa zadatim početkom, vežbe za očuvanje crvene niti	godine ustanaka, borba za nezavisnost, pod vizantijskom vlašću	Putovanje u Bugarsku.
oblici pozdravljanja, specifični završeci reči, pisanje pisma	oslobodjenje od Vizantije 1185, car Ivan-Asen I & Petar II	Posećujemo 4 grada, koja igraju važnu ulogu u našoj istoriji i jedan poseban spomenik u planinama, koji je simbol slobode.
pisanje sastava na zadatu temu, vođenje računa o stilu, gramatici, pravopisu i strukturi	car Kalojan (1190–1207), car Ivan-Asen II (1218–1241), obnavljanje bugarske moći putem diplomacije i jake kraljevske porodice	

2. Planiranje tema u vezi sa životom u novoj domovini: fokus „život u, sa i između dva jezika i dve kulture“

Odlični primeri ove kategorije mogu se naći u više poglavlja ovog priručnika. Izdvajamo sledeće:

Poglavljje 6 B.1

Kemail Çallaku (albanska dopunska škola Arnsberg/Nemačka): Dvočas s temom „Prijateljstvo, predrasude, zajednički život“, razredi 5–10

Autor pokazuje kako je moguće, i u nastavnom, socijalnom i interaktivnom pogledu, veoma inspirativno obraditi nadasve aktuelnu temu u migraciji – „Prijateljstvo, predrasude, zajednički život“. Pritom su u prvom planu autentična iskustva učenika u novoj domovini. Najkasnije prilikom završne diskusije se stvara veza sa kulturom porekla, koja na narednom času može biti vrlo plodno produbljena.

Poglavljje 5 B.3

Gaca Radetinać (dopunska škola bosanskog/srpskog/hrvatskog u Karlskroni, Švedska): Dvočas na temu „Prava dece“

Autorka obrađuje temu „Prava dece“ orijentišući se na praktičan rad i posmatranje. Kao kod planiranja časa o rodnim pitanjima Nedžmije Mehmetaj dole, i ovde se preporučuje tokom časa ili na nekom narednom času govoriti o razlikama i analogijama, prednostima i manama u oblasti prava dece u zemlji porekla i u novoj domovini, kao i o sa time povezanim problemima i konfliktima u migracionoj situaciji (status dece u porodici, slobode, prava i obaveze; eventualno i razgovor o detinjstvu roditelja ili baka i deda).

Poglavljje 4 B.2

Nexhmije Mehmetaj (albanska dopunska škola u delu Švajcarske sa francuskim jezikom): Dvočas s temom rodne ravnopravnosti / „Gender“ za đake tri različita uzrasta i školskog nivoa

Autorka u svom planu pokazuje na koji način se može obraditi tema rodne ravnopravnosti u razredu s tri različita uzrasta i školska nivoa, tako da svakoj grupi bude omogućen pristup temi u skladu sa uzrastom (niži nivo: I devojčice igraju fudbal; srednji nivo: Prava i obaveze dečaka i devojčica u našem razredu; viši nivo: Prava dece). Pritom se može i, naravno, i treba (u okviru lekcije ili kao tema nekog kasnijeg časa) razmišljati i diskutovati o tome na koji način različite predstave i

klišei o rodnim ulogama, kao i „igranje“ uloga u kulturi porekla, odnosno, kulturi nove domovine doprinose problemima ili čak i konfliktima.

3. Planiranje tema u vezi s kulturama zemlje porekla i nove domovine

**Dragana Dimitrijević:
Odlomak plana dvočasa s temom „Porodica“, viši nivo (7–9. razred; pojednostavljen pregled bez rubrika za socijalni oblik i medije)**

Dragana Dimitrijević je poreklom iz Beograda/Srbije. Od 1999. radi u kantonu Ciriš kao nastavnica srpskog u dopunskoj školi.

Važno: đaci su uz ovu lekciju dobili domaći zadatak da se kod kuće informišu o tome kolika je bila njihova porodica u prošloj ili preprošloj generaciji, kakve uloge su imali ili imaju određeni rođaci itd. (obrazovanje, međusobni odnosi, odeća, prava žena, prvi školski dan, jezici, igre, igračke, razlog migracije...).

Vidi tabelu na sledećoj strani.

Vreme	Čemu? Pojedinačni ciljevi Koraci u učenju i delimični ciljevi	Šta i kako? Nastavnik radi sledeće:	Šta i kako? Učenici rade sledeće:
7'	<p>1.</p> <p>Porodica Učenici se temeljno bave načinom života u zemlji porekla i u Švajcarskoj i razvijaju otvorenost prema toj temi. Putem svesnog bavljenja iskustvima u porodici, zemlji porekla i Švajcarskoj oni stiču uvid u raznovrsnost socijalnih povezanosti i uzajamnosti.</p> <p>Cilj: upoznavanje funkcija i oblika porodice s obzirom na istoriju i kulturu.</p>	<p>1.</p> <p>deli učenicima pripremljene odlomke teksta (na nemačkom) na temu „Porodica u Švajcarskoj“</p> <ul style="list-style-type: none"> objašnjava strane reči i daje zadatak za čitanje (ciljano čitanje): pročitajte tekst, sakupite najvažnije informacije (osobe, veličina porodice, odnosi, mesto radnje, vreme radnje) 	<p>1.</p> <p>rade dalje na domaćem zadatku (vidi gore)</p> <ul style="list-style-type: none"> čitaju odlomke iz knjige „Das Leben über 80“ (Život posle osamdesete) rade na razumevanju teksta uz pomoć zadatih pitanja prikupljaju najvažnije informacije iz njega
10'	<p>2.</p> <p>Učenici razumeju i navode najvažnije informacije na osnovu teksta o nekoj osobi (porodica, poznavanje jezika, obrazovanje, porodični odnosi, uloge pojedinih osoba, razlog emigracije).</p>	<p>2.</p> <p>objašnjava pitanja uz tekst i deli ih učenicima; npr.: odakle dolazi osobin otac/deda?, zašto?, koliko je dece imao?, koje jezike govori?</p>	<p>2.</p> <p>razmenjuju najvažnije informacije na osnovu prikupljenih informacija u tekstu</p>
20'	<p>3.</p> <p>Odnosi u porodici (Srbija-Švajcarska); artikulisanje sličnosti i razlika.</p> <ul style="list-style-type: none"> porodica u Švajcarskoj (veličina, uloga, odnosi, rituali...) – upoznavanje, razumevanje porodica u Srbiji (veličina, uloga, odnosi, rituali...) – upoznavanje, razumevanje prepoznavanje sličnosti i razlika i diskusija o njima <p>Učenici opisuju funkcije i oblike porodice u Švajcarskoj i Srbiji.</p>	<p>3.</p> <p>obrađuje dalje domaći zadatak (vidi gore)</p> <ul style="list-style-type: none"> obrazuje grupe koordiniše diskusiju daje grupni zadatak: uporedite prikupljene informacije o srpskoj i švajcarskoj porodici 	<p>3.</p> <p>govore: razgovaraju, diskutuju i objašnjavaju šta su otkrili uz pomoć gorepomenutih pitanja</p>
8'	<p>4.</p> <p>Opisivanje svoje uloge i svoje porodice: uloga učenika u sopstvenim porodicama (u Švajcarskoj i Srbiji).</p>	<p>4.</p> <p>deli učenike na grupe i daje zadatak: opisati svoju ulogu u porodici (u CH i u SRB)</p>	<p>4.</p> <p>obrazlažu svoju ulogu u porodici u Švajcarskoj i Srbiji; pričaju svoju priču uz pomoć prikupljenih informacija</p>

Uporedi uz ovu kategoriju i planove 4 B.3 (Arifa Malik, London: Princip „interkulturalnost“ na primeru „boje“) i 6 B.2 (Sakine Koç, Ciri: Nastavna jedinica s temom „Proslave i praznici“)

4. Planiranje tema bez specifičnog odnosa prema kulturi zemlje porekla ili nove domovine

Prethodna napomena: u ovu kategoriju spadaju kulturno i jezički specifične teme (godišnja doba, cveće, životinje, priroda itd), koje je, naravno, moguće dobro obrađivati s obzirom na kulturu zemlje porekla i nove domovine.

Mariana Waked: Planiranje serije nastavnih jedinica s temom „Životinje i priroda“ (6 lekcija za 3 grupe različitog uzrasta i školskog nivoa)

Mariana Waked [Waked] je poreklom iz Libana, gde je radila kao nastavnica arapskog. Poslednjih 14 godina živi u Karlskroni u Švedskoj, gde 4 godine radi kao nastavnica arapskog u dopunskoj školi.

Arapski *mind map* na temu „konj“ (osobine, ishrana, životni prostor itd.)

	Cilj	Niži nivo	Srednji nivo	Viši nivo
1. lekcija	Prezentacija	Slušanje priče o različitim životinjama. Razgovor i prepričavanje.	Gledanje dokumentarnog filma i pravljenje beležaka. Prepričavanje onoga što smo naučili o pojedinim životinjama.	Slušanje ili čitanje podataka o nekoliko životinja. Samostalno pisanje podataka.
2. lekcija	Klasifikacija različitih životinja	Logičke vežbe uz gradivo. Klasifikacija životinja prema ishrani. Čitanje reči uz pomoć slika. Zapisivanje početnih slova ili naziva pojedinih životinja, crtanje životinja.	Klasifikacija životinja prema ishrani, staništima, načinu razmnožavanja itd. Interpretacija i komentarisanje geografske karte sa rasprostranjenošću određenih životinja.	Sastavljanje spiska zajedničkih osobina životinja koje žive u istom okruženju (fizičke osobine, ishrana, razmnožavanje); prepoznavanje uzajamne uslovljenosti osobina i okruženja.
3. lekcija	Životinje na poljoprivrednom imanju	Poseta poljoprivrednom imanju. Posmatranje i diskusija.	Poseta poljoprivrednom imanju. Priprema intervjua i foto-dokumentacije, eventualno pravljenje videa.	Poseta poljoprivrednom imanju. Ovde u Švedskoj je uobičajeno imati jednu životinju kao deo porodice; a kako je u našim zemljama porekla? Diskutujte. Šta vi mislite?
4. lekcija	Obrada posete poljoprivrednom imanju	Formiranje grupa i priprema različitih aktivnosti u vezi sa životinjama na polj. imanju (radni listovi, kviz, zagonetke...) Pevanje pesama o životinjama.	Pisanje pisma nekome u zemlji porekla o poseti poljoprivrednom imanju.	Sastavljanje lista s kratkom biografijom (CV) za jednu životinju koja živi na poljoprivrednom imanju. Korišćenje interneta i biblioteke za informacije.
5. lekcija	Mentalna mapa (<i>mind map</i>)	Smišljanje priče s 2–3 životinje sa polj. imanja, pisanje priče uz pomoć nastavnika, samostalno ilustrovanje. Uz to uvesti metodu <i>mind map</i> .	Pravljenje <i>mind map</i> za životinju po izboru. <i>Mind map</i> treba da sadrži sve elemente potrebne za pisanje nefikcionalnog teksta o životinji. Rad u malim grupama.	Odaberi jednu životinju kojoj preti izumiranje. Razmisli kako joj se može pomoći. Napravi <i>mind map</i> i napisati tekst o tome.
6. lekcija	Prezentacije, izložba	Prezentacija i čitanje tekstova iz 5. lekcije.	Prezentacija i diskusija o nefikcionalnim tekstovima iz 5. lekcije.	Prezentacija i diskusija o nefikcionalnim tekstovima iz 5. lekcije.